

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การอาชีวศึกษาเป็นการศึกษาวิชาชีพที่ทำให้คนมีอาชีพสร้างผลผลิต และรายได้ ทั้งเพื่อตนเองและประเทศชาติซึ่งหน่วยงานที่สำคัญ และเป็นองค์กรใหญ่ที่สุดที่รับผิดชอบ การผลิตบุคลากรด้านอาชีพได้แก่กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีหน้าที่และ ภารกิจในการผลิตกำลังคนในระดับ ช่างกึ่งฝีมือ ช่างฝีมือ และช่างเทคนิค ให้สอดคล้องกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสนองความต้องการของตลาดแรงงานรวมทั้ง การประกอบอาชีพอิสระ โดยจัดการศึกษาและฝึกอบรม 5 ประเภทวิชาคือ วิชาช่างอุตสาหกรรม วิชาเกษตรกรรม วิชาพาณิชยกรรม วิชาคหกรรมและวิชาศิลปกรรม สอนอง ศิริวัฒนากุล (ถนอมศรี รัฐบุต 2538 : 1 ; อ้างอิงมาจาก สอนอง ศิริวัฒนากุล 2535 : 7)

การจัดการเรียนการสอนของกรมอาชีวศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผู้เรียน ด้าน อาชีวศึกษาทุกหลักสูตรให้มีความสามารถในทักษะวิชาชีพเพียงพอที่จะปรับตัวกับ การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีได้ มีนิสัยรักการทำงาน มีความสามารถในการประกอบอาชีพ อิสระสามารถพัฒนาล้มมาอาชีพจนสามารถแข่งขันกับตลาดโลกได้ สามารถพัฒนาอาชีพ ในท้องถิ่นและเป็นการลดช่องว่างรายได้ระหว่างคนในเมือง และชนบทรวมทั้งช่วยให้คนไม่ทิ้ง ถิ่นฐาน โดยมีนโยบาย และมาตรการหลาย ๆ ด้าน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเพื่อสนองตอบ ความต้องการของท้องถิ่นและกระจายโอกาสทางการศึกษาวิชาชีพอย่างทั่วถึงกองการศึกษาอาชีพ กรมอาชีวศึกษา จึงได้จัดทำโครงการจัดตั้งวิทยาลัยการอาชีพระดับอำเภอที่มีประชากร 25,000 คนขึ้นไป (กองการศึกษาอาชีพ ม.ป.ป. : 43)

ในปีการศึกษา 2540 กระทรวงศึกษาธิการประกาศจัดตั้งวิทยาลัยการอาชีพระดับอำเภอทั่วประเทศ 70 แห่ง ให้แต่ละแห่งเปิดทำการรับสมัครและเปิดสอนในระดับ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพให้ทันในปีการศึกษา 2541 เมื่อเปิดสอนในเวลาที่ยพร้อมกัน ในขณะที่วิทยาลัยยังสร้างไม่เสร็จ อาคารสถานที่และครุภัณฑ์ไม่พร้อมเพราะเกิดภาวะทาง ด้านเศรษฐกิจ

วิทยาลัยแต่ละแห่งมีอัตรากำลังเฉพาะผู้อำนวยการจำนวน 1 คน ผู้ช่วยผู้อำนวยการจำนวน 1-2 คน ส่วนครูอาจารย์ไม่มีการเพิ่มอัตรากำลังให้แต่ให้ใช้วิธีการจ้างสอน (สนง อิมเอม 2542 : 5) จึงทำให้เกิดปัญหาในการจัดการเรียนการสอนโดยเฉพาะภาคปฏิบัติยังขาดบุคลากร หลักสูตร ครุภัณฑ์และอาคารสถานที่ (เสรี บุญญาภาศ 2542 : 11) และจากการสังเกตและติดตามผลการจัดการเรียนการสอนและติดตามผลการจัดการเรียนการสอนพบว่ายังมีประเด็นที่เป็นปัญหา เช่น จากการใช้อัตรากำลังครูจ้างสอนทำให้มีการเปลี่ยนแปลงครูอาจารย์บ่อยครั้ง เพราะความไม่มั่นคงในอาชีพเมื่อมีงานใหม่ก็ลาออกทำให้ขาดความต่อเนื่อง และอีกประการครูผู้สอนสายวิชาชีพส่วนมากที่เป็นอัตราจ้างสอน จะไม่มีวุฒิการศึกษาทางวิชาชีพครูจึงขาดประสบการณ์ และการเรียนรู้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนและงานด้านบริหารงานวิชาการ โดยเฉพาะด้านหลักสูตรการสอนด้านการเตรียมการสอน ด้านเทคนิคและวิธีการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ตลอดจนจนด้านการวัดผลและประเมินผล นอกจากนี้ผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) พบว่าด้านอาชีวศึกษายังไม่เข้าใจหลักการจัดการอาชีวศึกษาเพื่ออาชีพ เพราะยังขาดบุคลากร เครื่องมืออุปกรณ์การเรียนการสอน การฝึกภาคปฏิบัติ ขาดการสร้างมาตรฐานการศึกษาเพื่ออาชีพทำให้คุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาทางด้านเทคโนโลยี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง มีความรู้ความสามารถพื้นฐานทางด้านช่างเพียงพอที่จะออกไปประกอบอาชีพแต่ยังขาดทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ขาดคุณลักษณะในด้านคุณธรรม จริยธรรม มนุษยสัมพันธ์ ความอดทนและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ม.ป.ป. : 39)

ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาในการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยการอาชีพซึ่งเป็นงานหลัก เป็นหัวใจของสถานศึกษาเพราะงานวิชาการเป็นงานที่มีขอบข่ายกว้างขวางในด้านหลักสูตรการสอน ด้านการเตรียมการสอน ด้านเทคนิคและวิธีการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล ตลอดจนกิจกรรมอื่น ๆ ความสำเร็จของสถานศึกษาจึงอยู่ที่การบริหารงานวิชาการ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ 2535 : 17) ส่วนงานด้านอื่น ๆ เป็นองค์ประกอบที่จะทำให้การบริหารสถานศึกษาดำเนินไปได้ด้วยความราบรื่นเท่านั้น (พันธ์ หันนาคินทร์ 2524 : 231) ถ้าผู้บริหารทุ่มเทให้การบริหารด้านวิชาการน้อยและไปเน้นด้านธุรการ การเงินหรือการสร้างอาคารสถานที่ จะทำให้การบริหารด้านวิชาการขาดประสิทธิภาพโดยเฉพาะการพัฒนาการเรียนการสอน (ประสบ ชารีรัตน์ 2539 : 2)

ซึ่งการบริหารงานวิชาการจะสำเร็จหรือไม่เพียงใดขึ้นอยู่กับบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนจะต้องมีความรู้ และความเข้าใจในเรื่องขอบเขตและรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการเป็นอย่างดี เพื่อให้การเรียนการสอนหรือการบริหารโรงเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล โดยเฉพาะผู้บริหารและครูอาจารย์เพราะผู้บริหารเป็นผู้แปลงนโยบายของรัฐไปสู่การปฏิบัติ เป็นผู้ที่จะทำให้ผลของการพัฒนามีคุณภาพสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ส่วนครูเป็นผู้รับนโยบายของผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติจริงซึ่งใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด (นิตยา ปริบุญโรจน์ 2542 : 3) ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้รับผิดชอบปฏิบัติงานในวิทยาลัยการอาชีพ มีความตระหนักในการบริหารงานวิชาการว่าถ้าทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามีความตั้งใจ ปฏิบัติจริง และบริหารงานวิชาการ โดยใช้หลักวิชาการอย่างถูกต้องโดยเฉพาะในระดับสถานศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานปฏิบัติได้เร่งรัดพัฒนาศักยภาพของตนเอง และมีเป้าหมายการดำเนินงานตามภารกิจที่ชัดเจนจะทำให้คุณภาพการศึกษาดีขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2538 ของผู้บริหารและครูอาจารย์ วิทยาลัยการอาชีพ กลุ่มภาคใต้ ว่าอยู่ในระดับใด ระหว่างสถานศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกันหรือไม่ และปัญหาในการบริหารงานวิชาการมีประเด็นใดบ้างเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริม และพัฒนาการบริหารงานด้านวิชาการในวิทยาลัยการอาชีพ กลุ่มภาคใต้ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน และสอดคล้องตามมาตรฐานการศึกษา เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2538 ของผู้บริหารและครูอาจารย์วิทยาลัยการอาชีพ กลุ่มภาคใต้
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2538 ระหว่างผู้บริหารและครูอาจารย์วิทยาลัยการอาชีพ กลุ่มภาคใต้
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2538 ของผู้บริหารและครูอาจารย์วิทยาลัยการอาชีพ กลุ่มภาคใต้ ระหว่างสถานศึกษา

4. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2538 วิทยาลัยการอาชีพ กลุ่มภาคใต้

สมมติฐานของการวิจัย

1. ความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ.2538 ของผู้บริหารและครูอาจารย์วิทยาลัยการอาชีพ กลุ่มภาคใต้แตกต่างกัน
2. ความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ.2538 ของผู้บริหารและครูอาจารย์วิทยาลัยการอาชีพ กลุ่มภาคใต้ ระหว่างสถานศึกษา แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2538 ของผู้บริหารและครูอาจารย์วิทยาลัยการอาชีพ กลุ่มภาคใต้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ผู้บริหารและครูอาจารย์วิทยาลัยการอาชีพ กลุ่มภาคใต้ จำนวน 11 แห่ง ที่ประกาศจัดตั้งในปี พ.ศ.2540 ประกอบด้วยผู้บริหารจำนวน 35 คน ครูอาจารย์จำนวน 194 คน รวมจำนวน 229 คน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาจากประชากรทั้งหมด

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

2.1 ตัวแปรต้น

2.1.1 สถานภาพ แบ่งออกเป็น

2.1.1.1 ผู้บริหาร

2.1.1.2 ครูอาจารย์

2.1.2 สถานศึกษา แบ่งออกเป็น

2.1.2.1 วิทยาลัยการอาชีพตากใบ

2.1.2.2 วิทยาลัยการอาชีพสายบุรี

- 2.1.2.3 วิทยาลัยการอาชีพพราหมณ์
- 2.1.2.4 วิทยาลัยการอาชีพละงู
- 2.1.2.5 วิทยาลัยการอาชีพควนขนุน
- 2.1.2.6 วิทยาลัยการอาชีพสมเด็จพระเจ้าพะโค๊ะ
- 2.1.2.7 วิทยาลัยการอาชีพท่าชะ
- 2.1.2.8 วิทยาลัยการอาชีพเวียงสระ
- 2.1.2.9 วิทยาลัยการอาชีพกระบี่
- 2.1.2.10 วิทยาลัยการอาชีพกันตัง
- 2.1.2.11 วิทยาลัยการอาชีพคลองท่อม

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2538 ของผู้บริหารและครูอาจารย์วิทยาลัยการอาชีพ กลุ่มภาคใต้ ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 2.2.1 ด้านหลักสูตรการสอน
- 2.2.2 ด้านการเตรียมการสอน
- 2.2.3 ด้านเทคนิคและวิธีการสอน
- 2.2.4 ด้านสื่อการเรียนการสอน
- 2.2.5 ด้านการวัดผลและประเมินผล

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2538 หมายถึงหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพที่ประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2538 ของกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
2. การบริหารงานวิชาการหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2538 หมายถึงการบริหารกิจกรรมที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนของวิทยาลัยการอาชีพกลุ่มภาคใต้ ในด้านหลักสูตรการสอน ด้านการเตรียมการสอน ด้านเทคนิคและวิธีการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล
  - 2.1 ด้านหลักสูตรการสอน หมายถึงงานที่เกี่ยวกับการส่งเสริมให้ครูอาจารย์มีความรู้ความเข้าใจในหลักการ จุดหมายและโครงสร้างของหลักสูตร การจัดหาอุปกรณ์

สำหรับการสอน การจัดกิจกรรมการสอน เช่น การจัดตารางสอน การวัดผลและประเมินผล และการนำหลักสูตรไปใช้

2.2 ด้านการเตรียมการสอน หมายถึงการที่เกี่ยวกับการวางแผนการสอน การจัดกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้การจัดการสอนให้เป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตร การจัดลำดับขั้นตอนการสอน การเตรียมสื่อการเรียนการสอน การกำหนดจุดประสงค์ของการสอน การวิเคราะห์ ผู้เรียนเพื่อช่วยให้ครูดำเนินการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.3 ด้านเทคนิคและวิธีการสอน หมายถึงงานที่เกี่ยวกับการจัดกระบวนการสอนด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อจะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ การใช้เทคนิคการสอนของครูให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาของหลักสูตรที่กำหนดไว้และการสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ บริการจัดหาสื่อต่าง ๆ รวมทั้งการให้กำลังใจแก่ครูผู้สอน

2.4 ด้านสื่อการเรียนการสอน หมายถึงงานที่เกี่ยวกับการจัดหาและอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อ การสาธิตการใช้สื่อการเรียนการสอน การส่งเสริมให้ครูอาจารย์ผลิตสื่อการเรียนการสอน การให้ความรู้ในการเลือกใช้สื่อ การควบคุม ติดตามให้ครูอาจารย์ใช้สื่ออย่างจริงจังตลอดจนใช้บำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน

2.5 ด้านการวัดผลและประเมินผล หมายถึงงานที่เกี่ยวกับการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน การสร้างเครื่องมือในการวัดผลและประเมินผล การวางแผนการวัดผลและประเมินผลให้สอดคล้องกับหลักสูตรการสอน การพิจารณาความก้าวหน้าของผู้เรียนโดยการวัดผลและประเมินผลเป็นระยะ ๆ และการวิเคราะห์ข้อสอบให้ได้มาตรฐาน

3. วิทยาลัยการอาชีพกลุ่มภาคใต้ หมายถึงวิทยาลัยการอาชีพที่ประเทศจัดตั้งในปี พ.ศ. 2540 จำนวน 11 แห่ง คือ ประกอบด้วย วิทยาลัยการอาชีพตากใบ วิทยาลัยการอาชีพสายบุรี วิทยาลัยการอาชีพสายบุรี วิทยาลัยการอาชีพรามัน วิทยาลัยการอาชีพละงู วิทยาลัยการอาชีพควนขนุน วิทยาลัยการอาชีพสมเด็จพระเจ้าพะโค๊ะ วิทยาลัยการอาชีพท่าแซะ วิทยาลัยการอาชีพเวียงสระ วิทยาลัยการอาชีพกระบือ วิทยาลัยการอาชีพกันตัง และวิทยาลัยการอาชีพคลองท่อม

4. ผู้บริหาร หมายถึงผู้อำนวยการวิทยาลัย ผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการวิทยาลัย ผู้ช่วยผู้อำนวยการวิทยาลัย ผู้รักษาการในตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการวิทยาลัย และ ผู้ทำหน้าที่ผู้ช่วยผู้อำนวยการวิทยาลัย ของวิทยาลัยการอาชีพ กลุ่มภาคใต้

5. ครูอาจารย์ หมายถึงผู้ที่ปฏิบัติการสอนในวิทยาลัยการอาชีพ กลุ่มภาคใต้
ที่ประกาศจัดตั้งในปีการศึกษา 2540

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ผลการวิจัยทำให้ทราบความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร
และครูอาจารย์ วิทยาลัยการอาชีพ กลุ่มภาคใต้
2. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารนำไปประกอบการพิจารณาปรับปรุง
และ พัฒนา การบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยการอาชีพ กลุ่มภาคใต้ ให้มีประสิทธิภาพ
มากยิ่งขึ้น
3. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับกองการศึกษาอาชีพ กรมอาชีวศึกษา
นำไปประกอบการพิจารณาให้การสนับสนุน และส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย
การอาชีพ กลุ่มภาคใต้ต่อไป